

byla přerušena! Ale Bratřím nevadilo, že zvolené nezřídil biskup. Byly-li kdy o té věci mezi Bratřimi pochybnosti, byly příkladem reformačních církví odstraněny. Augusta nebyl po propuštění z vězení žádán, aby biskupy zatím zvolené dodatečně ordinoval. Ostatně nebyl v očích Bratří biskupský úřad v podstatě rozdílný od kněžského; ordinátoři B. Černého a B. Červenky kněžími byli.

B. Černý byl pak zvolen za sudího a staral se především o české sbory, mladší Červenka, jenž se nyní vrátil z Prus a sídlil v Přerově, měl vedle správy moravských sborů konat úřad písaře, v Jednotě nově zavedený. Byl pověřen literární činností ve službě církvi. Oba společně měli zvláště pečovat o duchovenský dorost, k jehož vzdělání nyní náležela větší znalost latiny a němčiny, když šlo o službu nejen doma, ale i v Prusích a v Polsku [D 179 n.].

Zdá se, že ani starší z obou nových biskupů, B. Černý, neměl ještě tolik autority, aby dosti nahradil muže tak vlivné jako byli B. Roh, Michalec, Mach či dokonce Augusta. Usnesení Úzké rady z následujících let projevují ostatně — to je příznivá stránka situace, nepřítomností Augustovou změněné — živé uvědomění toho, co znamená kolegiální systém vedení Jednoty. Není tu jediný vůdce; celý sbor Starších vede Jednotu. Odtud důraz na jednomyslnost a na úplnou vzájemnou důvěru mezi Staršími, jak se jeví ještě v „Řádu církevním“ z r. 1616, i vzájemné napomenutí, aby si žádný ze Starších nechtěl svévolně osobovat přednostní postavení [D 186]. Těmito poznámkami byl ovšem, jak uvidíme, stoupající měrou míněn sám Augusta. Ale Úzká rada se musí zabývat také projevy nevážnosti, pomluvami a reptáním se strany kněží a jáhnů. Hledá odpomoc v trpělivém přehlížení řečí méně škodných a v odkazování příliš nepokojných k soudu celého synodu [D 179].

Augusta o těchto událostech nezvěděl. Po přestálé nemoci se jeho postavení opět zlepšilo. Nebyl již tak přísně hlídán a r. 1555 mohl opět navázat, byť tajně, občasný písemný styk s Bratřimi. Zatím se již pokoušel *pracovat ve vězení literárně*. Práce se dařila a Bílek přepisoval jeho koncepty na čisto. Knězi, jenž mu na čas sloužil ve styku s Jednotou, napsal pozoruhodný spis „Umění

práce díla Páně služebného“, datovaný rokem 1550 [v pozdější úpravě 1558]. Je anonymní, s velikou pravděpodobností lze jej však přičíst křivoklátskému vězni. Jde o příručku praktické theologie, zejména pastýřské péče, k níž dává zevrubný, s osobní vřelostí psaný návod. Rozlišuje způsob péče o údy sboru podle jejich vyspělosti, pamatuje i na padlé, i na misijní práci mezi těmi, kdo kolem Jednoty hledají pravdu, i na chudé. Kratší druhý díl jedná o slově Božím a o službě Slovem, o modlitbách, o soudu Kristově [moci klíčů], o šafářství milosti skrze svátosti. Zkušenost staršího kněze proniká se stránek této knihy neméně než opravdová pokora toho, jež ví, že je při díle v církvi právě jen služebníkem Kristovým. Kristus sám slouží skrze své sluhy církvi a jejím údům; služebník Slova mu svou prací přináší jen malou pomoc. Po Lukášových obsáhlých, místy těžkopádných „Zprávách kněžských“ je „Umění“ pohotovou příručkou, která nejenže má významné místo v dějinách praktické theologie reformačních církví vůbec, ale působí svým východiskem i svým osobním tónem dodnes s celou životností.

Vedle toho složil Augusta ve vězení mnoho *písní* a sestavil jejich rejstřík jako rozvrh na příslušné neděle a svátky. Rozsáhlou práci podnikl ve směru předchozích porad Bratří, které se týkaly rozvrhu nedělních a svátečních *perikop* [čtení z Písma a textů kázání]. Zprvu nebyly v Jednotě oddíly ke kázání pevně určeny a kazatel si mohl text vybrat; mohl kázat i na slova duchovní písně. Brzy však byly znovu zavedeny starocírkevní perikopy, i u husitů obvyklé a v lidu dobře známé, na něž bylo v Čechách sepsáno tolik vynikajících postil. Pro perikopy byl i B. Lukáš, když jiní doporučovali jiný řád. I písně byly skládány podle nich k bohoslužbám té které neděle. R. 1545 se však usnesl synod — asi z podnětu Augustova — zavést na zkoušku jinou řadu textů, patrně podle Apostolika. On sám měl ji spolu s B. Machem a s B. Martinem Michalcem sestavit a dát nový pořad vyzkoušet několika kněžím. Ale návrh se pronesl a chopili se ho jáhnové i učedníci, kdežto starším kazatelům i údem zůstal milejší vžitý pořádek. I usneseno r. 1548, že kazatelé nemají být v textech vázáni; ať slouží lidu k spasení způsobem, jaký mají za nej-